

**Військовий інститут
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка**

**Старший викладач кафедри військово-
технічної підготовки
Гап'юк Василь Миколайович**

Тема 1. “Рішення командира радіотехнічного підрозділу на бойове застосування” .

Заняття 1. “Зміст рішення командира на бойове застосування радіотехнічного підрозділу”

Перше питання: Зміст і порядок прийняття рішення командиром на бойове застосування орлр.

Друге питання: Порядок оформлення рішення командира на бойове застосування орлр.

Військове управління

Рішення командира і план бою складають основу організації і проведення всіх заходів щодо підготовки бою і управління військами в ході бойових дій.

Рішення на бій приймає командир і несе за нього особисту відповідальність.

У підготовці даних для прийняття рішення беруть участь практично всі органи управління відповідно до їхнього функціонального призначення, враховуючи:

- підготовленість і досвід роботи;
- умови обстановки, особливо наявність часу на прийняття рішення і новизна даних обстановки;
- склад посадових осіб, що залучаються для підготовки даних, аналізу й оцінки можливих варіантів рішення;
- розподіл функцій між посадовими особами в процесі підготовки рішення порядок їхньої роботи;
- склад технічних засобів що залучаються і методи їхнього використання для аналізу обстановки, відпрацювання й оцінки можливих варіантів задуму бою і рішення в цілому⁴;

Перше питання: Зміст і порядок прийняття рішення командиром на бойове застосування орлр.

Підготовка до бойового застосування радіотехнічного з'єднання (частини) включає комплекс заходів, які проводяться командиром, штабом, службами і підрозділами з організації та всебічного забезпечення виконання бойового завдання.

Підготовка до бойового застосування починається з моменту отримання бойового завдання, продовжується безперервно і закінчується в момент виявлення власними засобами повітряного противника. Виділяють два етапи підготовки:

завчасна – з моменту отримання бойового завдання до приведення у вищій ступені бойової готовності;

безпосередня – від моменту приведення у вищій ступені бойової готовності до виявлення власними засобами повітряного противника.

В процесі завчасної підготовки прийняття рішення командир РТБР оформляє на карті з пояснювальною запискою та додатками. Після прийняття рішення командир РТБР визначає порядок, способи і терміни доведення бойового завдання до підлеглих підрозділів, порядок планування бойового застосування, здійснення, контролю та надання практичної допомоги підрозділам.

Вихідними документами для планування бойового застосування РТБр є:

- бойовий наказ (бойове розпорядження);
- розпорядження по видам забезпечення ПК;
- рішення командира на бойове застосування.

Для доведення до підрозділів рішення командира на бойове застосування РТБр відпрацьовуються бойові накази (бойові розпорядження).

БОЙОВИЙ НАКАЗ

В бойовому наказі (бойовому розпорядженні) визначаються :

- у **першому пункті** – стислі висновки щодо оцінки противника;
- у **другому пункті** (після слова "вирішив") – замисел бойового застосування з'єднання (частини);
- у **третьому пункті** (після слова "наказую") – бойове завдання підрозділу;
- у **четвертому пункті** – завдання сусідніх підрозділів, сектори ведення ними радіолокаційної розвідки, організація взаємодії з ними;
- у **пятому пункті** – організація управління і зв'язку, порядок перепідпорядкування у разі втрати управління;
- у **шостому пункті** – час готовності підрозділу до виконання бойового завдання, місце розташування командного і запасного командного пунктів підрозділу, старшого і забезпечуваних командних і запасних командних пунктів, порядок і терміни подання донесень, заступники.

Бойові накази (бойові розпорядження) підписуються командиром і начальником штабу РТБр

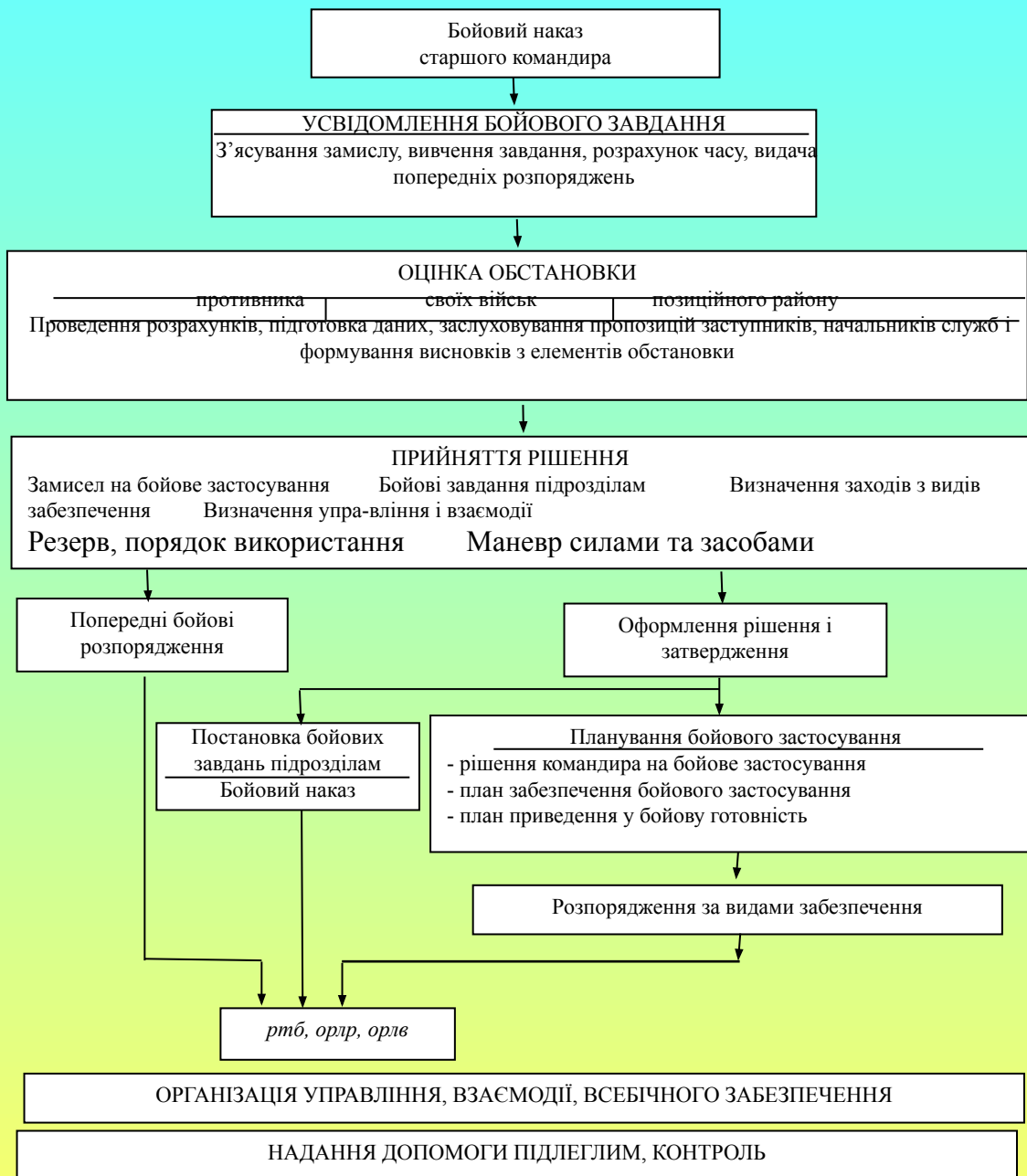

Рис. Алгоритм роботи командира з'єднання (частини)

- З отриманням бойового завдання** (бойового розпорядження) командир свою діяльність здійснює у такій послідовності:
- усвідомлює замисел старшого командира та своє завдання;
 - аналізує обстановку і можливість її подальшого розвитку;
 - визначає першочергові заходи, які потрібно негайно виконати, а також метод роботи щодо підготовки до бойового застосування;
 - видає попередні розпорядження начальнику штабу, заступникам і начальникам на проведення тактичних розрахунків;
 - оцінює обстановку та заслуховує пропозиції заступників і начальників служб, що надають пропозиції до замислу на бойове застосування;
 - визначення замислу на бойове застосування та інших елементів рішення;
 - документальне оформлення рішення, доповідь старшому командирі, затвердження рішення;
 - доведення рішення заступникам, начальникам служб;
 - доведення бойовим наказом бойових завдань підрозділам.

Усвідомлення бойового завдання. Командир радіотехнічного підрозділу вивчає і усвідомлює замисел бойового застосування з'єднання (частини), своє бойове завдання; визначає роль і місце підрозділу у виконанні завдань з'єднання (частини).

Вивчаючи замисел бойового застосування старшого командира, командир радіотехнічного підрозділу усвідомлює основну мету бойового застосування з'єднання (частини), а саме:

- на яких рубежах повинен бути виявлений противник;
- який напрямок є головним;
- які відомості про повітряного противника необхідно добути;
- якими способами вести розвідку та з ким взаємодіяти;
- яку за змістом, якістю, кому, по яких каналах та яким способом видавати бойову та розвідувальну інформацію.

Під час вивчення свого бойового завдання командир підрозділу з'ясовує:

- у якому секторі та у взаємодії з ким вести радіолокаційну розвідку повітряного противника;
- у якій кількості та як використовувати канали зв'язку для передачі та прийому інформації;
- які варіанти дій підрозділу використовувати в різних умовах обстановки;
- які заходи проводити щодо підвищення живучості;
- який мати резерв та як його використовувати;
- порядок перепідпорядкування підрозділу у разі втрати управління;
- порядок дій особового складу у разі застосування противником зброї масового ураження;
- встановлений термін готовності підрозділу до виконання бойового завдання.

У процесі усвідомлення бойового завдання командир визначає заходи, які необхідно провести негайно, до прийняття рішення на виконання бойового завдання та віддає попередні розпорядження. 11

Оцінка обстановки. В ході оцінки обстановки командир радіотехнічного підрозділу оцінює:

- повітряного противника;
- наземного (морського) противника;
- склад, дислокацію, бойові можливості забезпечуваних з'єднань і частин;
- вимоги до розвідувальної і бойової інформації;
- бойову готовність і бойові можливості свого підрозділу;
- взаємодіючі сили і засоби розвідки повітряного противника;
- стан усіх видів забезпечення;
- фізико-географічні, кліматичні й інші умови місцевості, їх вплив на виконання бойового завдання.

Командир радіотехнічного підрозділу **оцінює повітряного противника** на основі відомостей, вказаних в бойовому наказі (розпорядженні) командира з'єднання (частини), за трьома напрямками:

- базування, склад, бойова готовність та бойові можливості угруповання противника;
- льотно-тактичні характеристики ЗПН;
- варіанти дій противника при подоланні системи ППО, тактика його дій під час нанесення ударів по об'єктах, що обороняються.

У результаті оцінки повітряного противника командир робить висновки, в яких вказує:

- кількість повітряних цілей та характер дій противника в зоні радіолокаційної інформації (радіолокаційному полі) підрозділу;
- очікувану перешкодову обстановку;
- вимоги до бойової готовності підрозділу;
- можливі бойові втрати підрозділу.

В ході оцінки забезпечуваних частин (підрозділів) командир радіотехнічного підрозділу вивчає:

- їх бойові завдання, дислокацію, бойовий склад та бойові можливості;
- вимоги до бойової інформації та способи їх забезпечення;
- можливості отримання додаткової інформації з КП забезпечуваних частин.

Оцінку бойової готовності та бойових можливостей свого підрозділу командир проводить з метою уточнення фактичного стану підрозділу та його відповідності поставленому бойовому завданню.

Боеготовність складається з боєздатності та часу бойової готовності. *Боєздатність* – це можливості щодо виконання бойового завдання в конкретних умовах обстановки.

В ході оцінки бойових можливостей командир оцінює просторові, інформаційні, часові, точнісні показники.

Після усвідомлення бойового завдання і оцінки обстановки командир підрозділу ***приймає рішення на виконання бойового завдання***, у якому визначає практичні заходи щодо підготовки до виконання бойового завдання, терміни їх виконання та відповідальних виконавців.

При постановці бойового завдання командир підрозділу доводить :

- необхідні відомості про противника;
- бойове завдання роти;
- завдання та місця розміщення сусідніх радіотехнічних підрозділів;
- місце розміщення основної та запасної позицій роти;
- строки розгортання та готовності до бойової роботи;
- маршрути прямування;
- порядок взаємодії з іншими підрозділами сухопутних військ;
- сили та засоби роти, що виводяться в резерв;
- заходи по забезпеченню живучості;
- організацію зв'язку при марші та на позиціях;
- порядок надання доповідей про хід розгортання підрозділу і

У радіотехнічних підрозділах розробляються такі **бойові документи**:

- робоча карта командира батальйону (*орлр, орлв*);
- план передислокації радіолокаційної роти (*орлв*) на резервну позицію (запасну позицію);
- план безпосереднього прикриття і наземної оборони батальйону (*орлр, орлв*).

Робоча карта командира *рпб* (*орлр, орлв*) розробляється на карті масштабу 1:500 000 для батальйонів, що здійснюють видачу бойової інформації на КП частин ЗРВ. Для батальйонів, що здійснюють видачу бойової інформації на КП частин ВА – 1:1 000 000. Для підрозділів, що мають на озброєнні РЛС лише маловисотного поля можуть використовуватися карти масштабу 1:200 000.

На робочій карті відображаються:

- межі позиційного району з'єднання (частини, старшого підрозділу);
- основні напрямки дій повітряного противника в зоні відповідальності підрозділу, очікувана кількість і типи засобів повітряного нападу, послідовність їх дій на кожному напрямку, рубежі пуску ракет "повітря–земля";
- найбільш імовірні маршрути виходу засобів повітряного нападу, передусім крилатих ракет, до об'єктів;
- рубежі початку постановки перешкод, очікувана кількість і зони баражування постановників перешкод, літаків ДРЛВ противника;
- бойовий порядок батальйону, дислокація підрозділів (*орлр, орлв*), що виводяться для підсилення радіолокаційного поля;
- КП з'єднань, частин ЗРВ, авіації, РЕБ, позиції дивізіонів, яким видається бойова інформація; аеродроми і зони чергування винищувачів у повітрі;

- рубежі знищення засобів повітряного нападу зенітними ракетними військами, винищувальною авіацією, рубежі придушення бортових радіоелектронних засобів частинами РЕБ;
- потрібні рубежі видачі розвідувальної і бойової інформації, схеми видачі розвідувальної інформації на старший КП і бойової інформації на забезпечувані КП;
- радіолокаційне поле батальйону (зона інформації *орлр, орлв*) на висотах 100, 500, 1000, 4000, 10 000 метрів з урахуванням зон виявлення підрозділів, виведених на позиції підсилення маловисотного радіолокаційного поля,
- запасні і удавані позиції, маршрути руху підрозділів;
- схеми управління, перепідпорядкування і взаємодії; дислокація взаємодіючих підрозділів, їх можливості щодо виявлення повітряного противника.

Необхідні рубежі видачі бойової інформації відображаються для висот бойового застосування ЗРК, винищувачів.

Робоча карта підписується командиром підрозділу.¹⁸

Друге питання: Порядок оформлення рішення командира на бойове застосування орлр.

Бойовими є документи, що відносяться до бойової діяльності військ, підготовки і ведення бойових дій (бойового застосування), перегруповування (перебазування) військ чи їх розміщенню на місці.

Залежно від змісту та призначення бойові документи поділяються на три види:

- документи з управління військами – плануючі та директивні (рішення, плани, оперативні директиви, бойові накази та розпорядження, робочі карти та ін.);
- звітно-інформаційні документи – донесення, зведення, інформації та повідомлення, звіти, журнали бойових дій, звітні карти та ін.;
- довідкові документи – розрахунки, відомості, таблиці, схеми, довідки, описи та ін.

За формою виконання бойові документи бувають текстовими, графічними, табличними. Вони можуть опрацьовуватися без застосування технічних засобів або за їх допомогою на папері, картці, топографічних (спеціальних) можуть фіксуватися на проміжних носіях.

При відпрацюванні бойових документів необхідно дотримуватися наступних **вимог**:

- відпрацьовувати тільки документи, необхідні для практичного застосування при бойовому управлінні військами;
- за змістом вони повинні бути лаконічними, ясними, точними, що не допускають двоякого тлумачення, що виключають загальнотеоретичні, загальновідомі положення;
- за структурою і формою документи повинні бути простими, наочними та зручними в роботі, по обсягу - оптимально стислими, але вкупі з тим -- розкривати весь справді необхідний зміст, що досягається застосуванням методів уніфікації, формалізованих бланків, скорочених термінів і фраз.

Графічні документи повинні бути наочними, оточення, що відображається на них і всі елементи рішення повинні наноситися чітко, без надмірного розфарбування та деталізації, не забиваючи топографічної основи карт.

Кожний бойовий документ повинен мати :

- гриф таємності та номер екземпляру;
- службовий заголовок;
- підпис відповідної посадової особи з вказівкою посади, військового звання, прізвища.

У заголовку письмового бойового документа крім найменування документа вказується порядковий номер документа, місце пункту управління, час і дата його складання (підпису), масштаб і рік видання карти, за якою документ розроблений.

На навчальному документі робиться відмітка "По навчанню".

Всі реквізити графічного бойового документу повинні розміщатися в межах робочого поля, що вибирається у вигляді прямокутника. Графічні бойові документи повинні відпрацьовуватися так, щоб їх оперативно-тактичне оточення можна було читати без пояснень. Якщо без пояснень обійтися не можна, то на бойовому документі можуть розміщуватися довідкові дані (таблиці, графіки та ін.). При цьому довідкові дані за противника розміщаються ліворуч від графічної частини при дії його з півночі, заходу та півдня (за свої війська - праворуч) і праворуч - при дії противника основними силами з сходу (за свої війська - ліворуч).

Точність нанесення оточення на графічний бойовий документ повинна відповідати дійсному положенню своїх військ і військ противника на місцевості. При цьому свої вогневі позиції, передній край і фланги, засоби ядерного нападу противника, його пункти управління та інші важливі цілі наносяться з точністю 0.5-1 мм., точність нанесення інших елементів бойових порядків не повинна перевищувати 3-4мм. Треба мати на увазі граничну практичну точність географічних карт, що рівна 0.6-0.7 мм. і для карт різноманітних масштабів складе: 1 : 50000 - 30м., 1 : 500000 - 325м.

Для нанесення оточення на карту і оформлення графічних бойових документів використовуються спеціальні умовні знаки. З їх допомогою відображається бойове оточення, передаються якісні і кількісні характеристики, показується положення підрозділів (частин, з'єднань), характер дій, кількість сил і засобів, мета дій та способи її досягнення.

Умовні ЗНАКИ поділяються на масштабні, немасштабні та пояснювальні:

- масштабні умовні знаки відображають положення, завдання і дії військ на місцевості в точній відповідності з масштабом карти.
- позамасштабні використовуються при зображенні крапочних об'єктів, планове окреслення яких не може бути висловлено в масштабі карти.
- пояснювальні умовні знаки застосовуються для додаткової характеристики вже завданих умовних знаків.

РОЗМІРИ УМОВНИХ ЗНАКІВ

Розміри умовних знаків визначаються вагою об'єкту, тобто рангом військової ланки і характером угруповання, а також масштабом топографічної основи карти (схеми), геометричними розмірами самого документу і загальним його завантаженням оперативно-тактичним оточенням. Зі збільшенням чисельного масштабу карти розміри умовних знаків збільшуються. При виборі розмірів умовних знаків пунктів управління, що зображуються прапорами різноманітної конфігурації, у вигляді вихідного вважати умовний знак командного пункту полку, довжина полотнища прапора якого рівна довжині флагштока, а ширина полотнища рівна половині його довжини. Зі збільшенням (зменшенням) військової інстанції на одну сходинку геометричні розміри знаку збільшуються (зменшуються) на один крок, що визначається як $1/10$ від розмірів умовного знаку командного пункту полк (виняток складає умовний знак командного пункту округу, розміри якого вдвічі перевищують розміри умовного знаку КП дивізіону (батальйону)). Тобто, якщо розмір умовного знаку КП полк прийняти рівним 20×10 мм., то крок буде рівнятися відповідно 2×1 мм., а розміри умовних знаків КП інших військових інстанцій будуть :

рота (батарея) - 16×8 мм.

дивізіон (батальйон) - 18×9 мм.

бригада - 22×11 мм.

з'єднання - 24×12 мм.

об'єднання - 26×13 мм.

Зазначені розміри рекомендуються для карт масштабів $1:200\ 000$, $1:500\ 000$, $1:1\ 000\ 000$, при цьому геометричні розміри карти, обрані для роботи знаходяться в межах 2×2 м.

Розміри лінійних умовних знаків, що зображуються в масштабі, визначаються площею району чи довжиною об'єкту

Шрифти для написів

Для написів текстових реквізитів (заголовку, грифів, підписів та ін.), підйому топографічної основи карти та назви об'єктів оборони на графічному бойовому документі використовується прямий шрифт. Для написів безпосередньо на графічній частині документу використовується похилий чи креслярський шрифт. Кут нахилу букв і цифр цього шрифту складає 75 град. до підстави рядка. Букви (цифри) в слові (числі) пишуть окремо, без зв'язок, а його елементи мають однакову товщину. Відношення ширини до висоти букв: 1:3. Розміри шрифтів, що використовуються для оформлення текстових реквізитів графічного бойового документу, визначаються в залежності від його геометричних розмірів.

На документі застосовують 3 розміри шрифту :

Для оформлення заголовку; розміри його рядкових букв визначаються як 1,5-2% від розміру документу по вертикалі;

Для оформлення найменування посади, підзаголовків і слова ЗАТВЕРДЖУЮ і УЗГОДЖЕНО розміри його букв складають 1/2 від розмірів рядкових букв шрифту 1;

Для оформлення основних текстових реквізитів розміри його рядкових букв складають 1/3 від розмірів рядкових букв шрифту 1.

Розміри шрифту для заповнення таблиць (графіків) документу визначаються розмірами самих таблиць (графіків).

Висота і розмір букв в написах на графічній частині документу залежать від масштабу карти, значущості об'єкту, що підписується чи військової одиниці, його площинної величини чи лінійної довжини. З урахуванням цих факторів мінімально допустима висота рядкової букви написів біля положення роти (батареї) і на карті масштабу 1 : 1 000 000 повинна складати 2 мм.

Кольори, які використовувані при роботі з картою

Оперативна обстановка наноситься тонкими лініями з використанням умовних знаків, не забиваючи топографічної основи карти(схеми) та написів на ній. Умовні знаки наносяться лініями, кольори яких визначені наступними пунктами.

Синім кольором наносяться:

- розмежувальні лінії;
- межі операційних зон (районів);
- тилові межі та пункти управління;
- зони ураження зенітних ракетних військ;
- положення, завдання і дії Повітряних Сил, зенітних ракетних військ, командні пункти з'єднань та військових частин зенітно-ракетних військ, ракетних військ та артилерії;
- положення, завдання та дії радіотехнічних та спеціальних військ;
- інженернорадіоелектронного забезпечення; артилерійсько-технічного забезпечення;
- удари авіації;
- удари своїх військ ракетами в звичайному спорядженні;²⁷
- вогонь артилерії рубежі досяжності ракет

- Чорним** кольором наноситься:
- усі реквізити (підпис карт – Замисел (План) ведення бойових дій, робоча карта, посадова особа, масштаб тощо), формуляри, заголовки, таблиці та їх зміст своїх військ;
 - найменування угруповання, з'єднання, військової частини, підрозділу тощо за свої війська;
 - формуляри, пояснювальні підписи (вихідний рубіж (пункт, район) тощо) за свої війська;
 - усі пояснювальні підписи, формуляри, таблиці, що стосуються противника.

Червоним кольором наносяться:

- положення, завдання і дії військ (сил) противника;
- удари військ противника ракетами в звичайному спорядженні;
- вогонь артилерії, рубежі досяжності ракет противника;
- удари авіації противника;
- зони ураження зенітних ракетних військ противника;
- маршрути висування військ противника;
- положення, завдання і дії ракетних військ і артилерії, зенітних ракетних військ, берегових ракетно-артилерійських військових частин (крім меж зон ураження), командні пункти з'єднань та військових частин зенітно-ракетних військ, ракетних військ та артилерії противника;
- ділянка місцевості (район), заражена противником хімічною зброєю і біологічними засобами.

Коричневим кольором наносяться:

- положення, завдання і дії військ нейтральних країн;
- маршрути висування своїх військ (сил) і проходи в гірських хребтах;
- межі зон відповідальності за ведення розвідки;
- сектори огляду та зони виявлення;
- стаціонарні вузли та лінії зв'язку телекомунікаційної мережі загального призначення райони зосередження основних зусиль морально-психологічного забезпечення операції (бойових дій).

Зеленим кольором наносяться положення, завдання і дії військ дружніх країн та підтушовувати заходи щодо введення противника в оману.

Жовтим кольором затушовується: знак району, у якому противником було застосовано хімічну зброю; об'єкт, який містить сильнодіючу отруйну речовину.

Умовні знаки для відображення положення, завдань та дій військ (сил), вогневих засобів, бойової та іншої техніки наносяться на карту (схему) відповідно до дійсного їх розташування на місцевості і орієнтуються за напрямком дій військ або ведення вогню.

Пункти управління наносяться на карту так, щоб вертикальна лінія флагштока спиралася своєю нижньою частиною в точку його знаходження на місцевості. Умовне позначення прапора необхідно розміщувати з урахуванням напрямку дій своїх військ:

- праворуч від флагштока – у західному або південному напрямку;
- ліворуч від флагштока – у східному або північному напрямку.

Фактичне положення і дії військ, об'єктів наносяться суцільною лінією. Імовірні дії та сплановані позначаються переривистими (штриховими) лініями. Для запасних, тимчасових та хибних районів і позицій додатково застосовується підпис “Зап.”, “Тимч.” і “Х”.

Склейка та складання карти

Перед склеюванням аркуші карти розкладають згідно їх номенклатури, зрізають праві (східні) поля аркушів, крім крайніх правих, а також нижні (південні) поля аркушів, крім крайніх нижніх, і склеюють за колонами чи рядами в тому напрямі, де смуга буде коротше, після цього склеюють між собою колони чи ряди. Склеюку в колонах починають знизу, а в рядах - справа.

Складання карти необхідно починати з північної рамки. Верхня частина карти загинається рисунком всередину на величину, рівну меншій стороні стандартного аркуша, після цього іншою стороною, тобто рисунком зовні і т.д. Отриману смугу складають в "гармошку" за шириною, рівною більшій стороні стандартного аркуша, починаючи з лівої сторони карти.

Послідовність нанесення вихідного обстановки:

В першу чергу наноситься вихідна обстановка та оформлюються елементи рішення за свої війська, починаючи з меж району бойових дій (розмежувальні лінії) і об'єктів оборони.

Розмежувальні лінії наносяться між з'єднаннями та об'єднаннями ПС, а також між з'єднаннями та частинами РТБ, що організаційно входять до складу одного з'єднання ПС. Положення розмежувальних ліній на карті визначається населеними пунктами (місцевими предметами), зазначеними старшим начальником чи командиром, що приймає рішення, і вкладеними в дугу (частина кола) розмежувальною лінією наноситься біля населеного пункту (місцевого предмету) таким чином, щоб уявна лінія, яку можна провести через її кінці, включала чи виключала даний населений пункт чи предмет.

33

Пункти наведення авіації наносити на карту поруч зі знаком підрозділів чи частин, на базі яких вони розгорнуті. При нанесенні на карту суміщених пунктів управління фігури їх умовних знаків повинні розташовуватися зверху до низу за старшинством. Найменування аеродромів (базам) присвоюються за назвою

При відображенні положення сусідів у першу чергу наносяться з'єднання (частини) свого роду військ, сусідні з'єднання (частини) ПС, сили та засоби ПС інших видів ЗС та ін. війська, з якими доведеться взаємодіяти при виконанні бойового завдання.

Зони дій вогневих засобів, радіо -, радіотехнічних засобів тощо наносяться у вигляді огиноючої для частин родів військ (окремих підрозділів). Радіус кола зони повинен відповідати дальності дії відповідних засобів у певних умовах, що обумовлюються в розриві зони (висота, ефективна відбиваюча поверхня).

Для виділення найбільш важливих елементів рішення та більшої наочності обстановки, що нанесена на карту, кордони окремих зон, рубежів, напрямів удару та інші найбільш важливі елементи рішення командира можуть підтушовуватися різними кольорами. Колір підтушовки повинен відповідати кольору основного знаку, але більш світлих тонів. Підтушовування шириною 3-5 мм. наноситься з внутрішньої сторони дії своїх сил та засобів.

- При нанесенні на карту варіанту побудови удару ЗПН слід керуватися наступним:
- очікувана кількість сил противника наноситься на ймовірних напрямках його дій, вміщується у стріли (площинні чи об'ємні), що оформляються на відстані, що відповідає розрахунковим відстаням виявлення;
 - всередині чи поруч зі стрілами з боку дії противника зазначаються типи його засобів та їх кількість;
 - розподіл сил і засобів за об'єктами удару в своїх кордонах зазначається однією штриховою лінією (стрілка на кінці лінії повинна упиратися в об'єкт дії), а сили, що діють прольотом, - подвійною штриховою лінією;
 - дії ешелонів можуть підтушовувати різними кольорами, близькими до синього кольору, при цьому підтушовуванню підлягають тільки стріли, що зображають кількість сил противника з основних напрямів його дій;

– в усіх випадках географічне зображення варіанту дій противника, що припускається слід наочно відображати основні напрями його удару, зосередження зусиль, виражати прийоми та способи досягнення мети його дій.

Якщо угруповання знаходиться за межами карти, то її положення умовно позначається на вільному полі з боку найбільш можливого напрямку дій противника. З метою виділення умовного базування противника його розміщення на карті обводиться розімкненою лінією синього кольору, при цьому розімкнені кінці повинні закінчуватися у зарамковому оформленні карти.

Товщина ліній всіх умовних знаків не повинна перевищувати 1 мм., при цьому другорядні елементи обстановки наносяться більш тонкими лініями : 0,25 - 0,50мм. При нанесенні штрихових ліній співвідношення величини штрихів і розривів між ними має бути 3:1, наприклад, довжина штриха 15 мм, розрив між штрихами - 5 мм. При нанесенні паралельних ліній відстань між ними має бути 1 - 1,5 мм.

